

PARRANDACHILIKDA INNOVATSION YONDASHUV ASOSLARI VA TURLARI

R. I. Berdimurodov

O'zbekiston respublikasi oliy ta'lim va innovatsiyalar vazirligi Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti Toshkent filiali magistratura talabasi.

Ilmiy rahbar: katta o'qituvchi A. E. Yangiboyev.

Annotatsiya: *Ushbu maqolada, parandachilikda innovatsion yondashuv asoslari va turlari haqida fikr va mulohazalar yuritiladi. Parrandachilik o'zining an'anaviy amaliyotidan ancha uzoq yo'l bosib, texnologik jihatdan ilg'or va innovatsion sohaga aylandi. Parrandachilik mahsulotlariga global talab ortib bormoqda va bu fermerlarni nafaqat samarali, balki barqaror ixtirochilik yondashuvlarini qo'llashga undamoqda. Qishloq xo'jaligining tamal toshi bo'lgan parrandachilik so'nggi yillarda ajoyib o'zgarishlarni boshdan kechirdi.*

Kalit so'zlar: *Parrandachilik, innovatsion yondashuvlar, parrandachilik turlari, parrandachilik asoslari, parrandachilik mahsulotlari, oziqlanish muhiti, bioxavfsizlik, selektiv naslchilik.*

Parrandachilikdagi asosiy yangiliklardan biri dehqonchilikning avtomatlashtirilgan tizimini joriy etishdir. Ushbu tizimlar parrandachilikning turli jihatlarini, jumladan oziqlantirish, yoritish va iqlim nazoratini kuzatish va nazorat qilish uchun texnologiyani birlashtiradi. Avtomatlashtirilgan oziqlantirish tizimlari aniq oziqlantirish jadvallarini ta'minlaydi, isrofgarchilikni kamaytiradi va qushlarning optimal ovqatlanishini ta'minlaydi. Bundan tashqari, avtomatlashtirilgan iqlim nazorati tizimlari harorat va ventilyatsiyani tartibga solib, parrandalarning o'sishi va tuxum ishlab chiqarish uchun ideal muhit yaratadi.

Parrandachilikning innovatsion usullari genetik takomillashtirish va selektiv naslchilik dasturlarini o'z ichiga oladi. Olimlar va tadqiqotchilar kasalliklarga chidamlilik,

tezroq o'sish sur'atlari va yaxshilangan ozuqa konvertatsiya qilish nisbati kabi kerakli xususiyatlarni namoyish etadigan parranda zotlarini rivojlantirishga e'tibor qaratdilar. Ehtiyotkorlik bilan tanlab olish va ilg'or genetik usullar tufayli fermerlar endi yuqori mahsuldorlik va samaradorlikka ega bo'lib, o'sib borayotgan aholi talablarini qondira oladi.

Barqarorlik zamonaviy parrandachilikda asosiy muammo hisoblanadi. Innovatsion yondashuvlar atrof-muhitga ta'sirni minimallashtirish uchun barqaror dehqonchilik amaliyotiga urg'u beradi. Bu chiqindilarni boshqarishning samarali tizimlari, qayta tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanish, ekologik toza dehqonchilik texnikasini joriy etishni o'z ichiga oladi. Uglerod izlarini kamaytirish va tabiiy resurslarni tejash orqali parrandachilar yanada barqaror kelajakka hissa qo'shadilar.

Parrandachilikda nozik dehqonchilik ferma muhitida turli parametrlarni kuzatish uchun sensorlar, ma'lumotlar tahlili va avtomatlashtirishdan foydalanishni o'z ichiga oladi. Ushbu sensorlar harorat, namlik, ozuqa iste'moli va sog'liq ko'rsatkichlari kabi omillarni kuzatib boradi. Ushbu ma'lumotlarni tahlil qilish orqali fermerlar ongli qarorlar qabul qilishlari, resurslardan foydalanishni optimallashtirishlari va umumiy samaradorlikni oshirishlari mumkin. Aniq dehqonchilik nafaqat unumdorlikni oshiradi, balki isrofgarchilikni kamaytiradi, bu esa uni barqaror va iqtisodiy jihatdan foydali yondashuvga aylantiradi.

Aniq ovqatlanish - bu parranda go'shtining o'ziga xos ozuqaviy talablari asosida tayyorlangan parhezlarni shakllantirishni o'z ichiga olgan inqilobiy yondashuv. Batafsil tahlil va ilg'or ozuqaviy modellashtirish orqali fermerlar ozuqa formulalarini optimallashtirishi mumkin, bu qushlarning oqsillar, vitaminlar va minerallarning to'g'ri muvozanatini olishini ta'minlaydi. Bunday yondashuv nafaqat o'sish va mahsuldorlikni oshiradi, balki ozuqa xarajatlari va chiqindilarni kamaytiradi.

Kasalliklarni boshqarish va bioxavfsizlik choralari sohasidagi innovatsiyalar parrandalarning salomatligi va farovonligini sezilarli darajada yaxshiladi. DNK asosidagi testlar va kasalliklarni tezkor aniqlash to'plamlari kabi ilg'or diagnostika vositalari kasalliklarni erta aniqlash, fermerlarga tezkor va maqsadli choralar ko'rish imkonini beradi. Bioxavfsizlik choralari, jumladan, cheklangan kirish zonalari va dezinfeksiya protokollari

kasalliklar tarqalishining oldini olishga yordam beradi va butun parrandalar suruvini himoya qiladi.

Zamonaviy parrandachilik ko'pincha vertikal integratsiyani o'z ichiga oladi, bu erda bitta korxonada ishlab chiqarish jarayonining bir necha bosqichlarini, ya'ni inkubatsiya zavodlaridan qayta ishlash korxonalarigacha nazorat qiladi. Bunday yondashuv operatsiyalarni soddalashtiradi, sifat nazoratini kuchaytiradi va iste'molchilarga parrandachilik mahsulotlarini izchil yetkazib berishni ta'minlaydi. Bundan tashqari, tayyor ovqatlar va qayta ishlangan parranda go'shti kabi qo'shimcha qiymatli mahsulotlarni diversifikatsiya qilish sanoatga qo'shimcha qiymat beradi va iste'molchilarning turli xohish-istaklariga javob beradi.

Vertikal integratsiya parranda go'shti yetishtirishning ko'p bosqichlarini, ya'ni naslchilik va inkubatsiyadan tortib, qayta ishlash va tarqatishgacha bo'lgan nazoratni o'z ichiga olgan kompleks yondashuvdir. Bu jarayonlarni bir soyabon ostida integratsiyalashgan holda, fermerlar o'z mahsulotlari sifati ustidan ko'proq nazoratni amalga oshirishi, faoliyatni soddalashtirishi va bozor talablariga tezda javob berishi mumkin. Bunday yondashuv nafaqat samaradorlikni oshiradi, balki parrandachilik mahsulotlarining kuzatilishi va xavfsizligini ham ta'minlaydi.

Barqarorlik zamonaviy parrandachilikning markazida. Fermerlar chiqindilarni qayta ishlash, organik dehqonchilik va qayta tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanish kabi ekologik toza amaliyotlarni o'zlashtirmoqda. Bundan tashqari, chiqindilarni boshqarishning innovatsion tizimlari, jumladan, parranda axlatini biogaz yoki organik o'g'itlarga aylantirish parrandachilikning atrof-muhitga ta'sirini kamaytiradi. Barqaror amaliyotlar nafaqat tabiiy resurslarni saqlab qoladi, balki sayyoramizning umumiy farovonligiga ham hissa qo'shadi.

Antibiotiklarga chidamlilik haqidagi xavotirlarga javoban, ko'plab parrandachilar antibiotiksiz dehqonchilik amaliyotini qo'llaydilar. Ushbu yondashuv yaxshilangan gigiena, emlash dasturlari va probiyotik qo'shimchalar orqali kasalliklarning oldini olishga qaratilgan. Antibiotiklardan foydalanishni kamaytirish orqali fermerlar sog'lom suruvlarni ko'paytirish, xavfsiz go'sht va tuxum yetishtirish hamda aholi salomatligini mustahkamlashga hissa qo'shadi. An'anaviy dori vositalariga tayanmasdan parranda

sog'lig'ini saqlab qolish uchun fitogenika va efir moylari kabi antibiotiklarga innovatsion alternativlar o'rganilmoqda. Parrandachilikdagi innovatsion yondashuvlar sanoatni o'zgartirib, uni yanada samarali, barqaror va iqtisodiy jihatdan foydali qildi.

Xulosa: Parrandachilik mahsulotlariga jahon talabi tobora ortib borar ekan, bu yutuqlar yuqori sifatli, arzon va mas'uliyat bilan ishlab chiqarilgan parrandachilik mahsulotlari bilan barqaror ta'minlashda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Parrandachilar texnologiya, barqaror amaliyotlar va uzluksiz izlanishlarni o'zlashtirib, innovatsion yechimlar o'sib borayotgan dunyo aholisi talablariga javob beradigan kelajakka yo'l ochmoqda. Parrandachilikdagi innovatsion yondashuvlar qishloq xo'jaligidagi paradigma o'zgarishini anglatadi. Texnologiya, genetika va barqaror amaliyotlarni birlashtirgan holda, fermerlar nafaqat o'sib borayotgan global aholi talablariga javob beradi, balki hayvonlarning farovonligini va atrof-muhitni muhofaza qilishni ham ta'minlaydi. Ushbu innovatsiyalar rivojlanishda davom etar ekan, parrandachilik kelgusi avlodlar uchun yuqori sifatli, barqaror va xavfsiz oziq-ovqat bilan ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Yirik va kichik parranda yetishtiruvchi fermerlar bu yutuqlarni qo'llab-quvvatlab, qishloq xo'jaligi taraqqiyoti va butun jamiyat farovonligiga salmoqli hissa qo'shmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Karimov SH.A., Karimov T.Q. "Parrandachilik" fani bo'yicha o'quv - uslubiy qo'llanma. Termiz-2019
2. Mirsaidov B. Parrandachilikda yangi texnologiyalar. - O'zbekiston qishloq xo'jaligi jurnali. 2011y №6, 31b
3. Ikromov T.X., Qo'chqorov O- .R. Chorva, parranda va baliq mahsulotlarini yetishtirish, qayta ishlash texnologiyasi.
4. <http://www.academy.uz>

1	RADIOJURNALISTIKADA ÀDEBIYAT TEMASI Esbosinova G.A	4
2	O‘ZBEKISTON TA’LIM TIZIMIDA MA’NAVIY – MA’RIFIY ISHLARNING O‘RNI VA AHAMIYATI. Shamsudinova M.U.	9
3	O‘ZBEKISTONDA INTELLEKTUAL MULK HUQUQINI MUSTAHKAMLASHNING HUQUQIY ASOSLARI O‘rinboyev Ulug‘bek O‘rolboy o‘g‘li	14
4	SEMANTIC GROUPING OF LEXICAL DOUBLETS FROM DIFFERENT LANGUAGES Gafforova N.A	21
5	GEPATIT B KASALLIGINING KELIB CHIQISHI VA DAVOLASH TURLARI Tadjiboeva Moxinur Abduvoxid qizi	24
6	PARRANDACHILIKDA INNOVATSION YONDASHUV ASOSLARI VA TURLARI R. I. Berdimurodov A. E. Yangiboyev	31